

Szakács Réka

STROKE-OSZTÁLY

Második TIA (régi, érzékletesen szép nevén: agyérgörcs) után a stroke-osztályon találok magam. A kétágyas kórterem, melyben egymagam helyet kapok, kifogástalanul steril, stílusában az Ibis szállodák uniformizált szenvtelenségét idézi, egyébként a magyar egészségügy csúcshívonala. Csak hideg, már amennyit ebből tompa kábulatban dideregve érzékelek. Hűtőkamra lehet ilyen, a köztes állomás kórterem és krematórium között, dermesztő megálló a Valhallába vezető úton. Balra húzva kitántorgok a minimál art modorú kétajtós sárga szekrényig, kicibálom a kabátom, s esetenül próbálom magamra húzni. A kabát uja, mint béna testrészt, beleakad a szekrény másik ajtajának kulcsába, felrántja az ajtószárnyat, és a szekrény keskeny sárga torkában rálátok egy göcsörtös, összecsavart szürke képletre, egy huzattalan, viseltes paplanra. Azt is magamra veszem és visszaszédelgek az ágyba, a saját takaróm alá. Pizsamámon vastag zöld köntös, azon tollkabát, egy saját paplan, s a vendégpaplan legfelül. Rakott zöldbabszerű az egész, a paplanok rizsfehérje között kibújó bab-zöld köntös, alatta kevés hús, ez én vagyok. Elbújok, elrejttem magam a paplanhalom alatt, lehelettemmel melegítem magam, orrom jéghideg kúp a lélegzésben.

Hajnalban nővér lép be. Úristen, de hideg van itt! – mondja. Vért vesz, kimegy. Másik nővér érkezik kis idő múltán, kékruhás, szebb, mint az előző. Milyen hideg van itt! – szól. Vérnyomást mér, kimegy.

Koppantás nemsokára. Halk igenemre piros felsőtestű, kusza copfos, élénk tekintet néz be a résen, majd besirül fehér feliratokkal és foltokkal mintázott tűzpiros formaruhájában, mint mozgékony légyölő galóca, a takarítólány. Nyúlajka részvétlen forradásban folytatódik az orráig, arcán az együgyűség furcsa bája. A kurva életbe’ de hideg van idebe!’ – rikkantja. Odaillan az ablakhoz, alaposan megdöngeti a keretét: ez be van zárva, ez a szar! – mondja fennhangon, aztán hirtelen fordulattal a parányi fűtőtestnek esik, tapogatja: há’ ez a szar is működik! – kiáltja. Na, én megkérdem a főnővért, hogy mi a picsának van itt ilyen hideg! Kifelé indul, oldalt cikázva felkapja a szemetes

fedelét, belenéz, majd szemrehányóan felém fordul: nincs is semmi szemetel! Mire én, kicsit restelkedve: csak tegnap este érkeztem, még nem termeltem. Majd fog! – mondja, és kipenderül az ajtón.

Fehérruhások körmenete, ahol ezúttal nem én vagyok a fehér köpenyes főpap(nő). Vizit egyszerre alul- és felülnézetből. Szánom, akit látnak, enyém a nézésük, tekintetükkel pásztázom magam, ahogy a betegeimet is vizsgálom. Sherlock Holmes sápad, s vízszintes tükörben önmagát fürkészi. Repetitív TIA, bal facialis paresis, bal hemi tünetek, bal ez, bal az, sorolja sebesen a kolléga, sármos, szőke, kedvesen suta. Balra dőltem, balra esek, bal oldalamon fekszem, balga a balom.

Szorítsd meg a bal karom! – mondom a férjemnek, miközben este kóvályogva lézengek mellette a folyosó számárvezető sávján, zöld köntösöm szárnyai csapkodnak kétfelől, összekötni nem tudom, mert mellkasomon, mint ódivatú, furcsa fekete műbőr retikül, himbálódzik a Holter. A kábelek, hideg fehér kúszóférges melleim körül, a pizsama fölött csavarodva futnak a tokba bújtatott műszerbe. Fogat mosni csak úgy tudok, ha derékszögig lehajolok, s a kemény retikült a kagyló pereméhez szorítom, különben leng mindenfelé, én meg teleköpködöm fogrémes vízzel. Állok a tükör előtt, elképedve a látványtól, nyakamban egy lefröcskölt Holterrel, ami leginkább egy légszaros Sokol táskarádióra hasonlít, fölötte egy betépett, indián-sárga öregasszonnyal, aki valahogy itt maradt Woodstockból, kolonccal a nyakában. Csak a fogkrém világít rajtam s az ezüstdrót hajszálak a barna hajfesték tövénél.

Második ébredés, nővér be, nővér ki. Megmérem a vérnyomását! – szakszerű, tárgyilagos, kezén kék gumikesztyű. A szeme színét nem tudom kivenni. Pislogok a fehér fényben. Ajtó, nővér be, nővér ki. Gyógyszerosztás. Az én pirulám kigurul a piros, csavaros belső szélű műanyag kupakból, amibe a szenttelen nővérkéz a világoskék gyógyszeradagolóból átönti, aztán ferdén elgurigázik az ágyam alatt, a szomszéd éjjeliszekrény törpe görgős lábai előtt lassít, imbolyog, megáll. Nővér lehajol, felveszi, barna bogyót a piros kupakba be, ő ki.

Újabb kopogás, az ajtórésben felmosó, nyomában piros formaruha, kóchaj, alatta kíméletlen forradásba torkollik a sebzett ajak az orr tövén. Viselőjük menten az ágyamnál terem, sikálja megállás nélkül a padlót, ragyog minden, a föld, falak, az ablakon hirtelen fény fut be. Füleltem kaptam, hogy maga orvos. Igaz? – néz rám, a felmosórúd közben

mozog, hol csak billeg inkább, hol szinte vitustáncot jár, a beszélgetés nem mehet a tisztaság rovására. Igaz – felelem elég szerényen s laposan fekvő. Azt is mon'ták, hogy valami vezető, főorvos vagy mi – itt szigorúbbra vált a nézés, meg a tónus is, ez kihallszik a nazális színezet mögül. A felmosórúd határozott tempóban jár meghatározhatatlan irányokba. Nem tudom eldönteni, hogy ez cáfolatot nem tűrő kijelentés, avagy kérdés kijelentésnek álcázva. Igaz ez is – bólintok végül, s biccentek mellé, úgy nyomatékosabb, s főorvoshoz illőbb. Csendben remélem, hogy a tudományos fokozatomat nem tárgyaljuk meg, nehogy csődöt mondjon a viselkedési repertoárom. Erre szemmel láthatóan nem is kíváncsi, széles mozdulattal több irányból lendíti a szemetes felé a felmosót, felcsapja a fedelét, elégedetten döngeti-csapkodja a kuka fenekét, hull a tegnapi reggeli és vacsora csomagoló-fóliája, meg a műanyag palack zakatolva, mandarinhéjastól, almacsutkástól, abba a rettentő nagy szemeteszsákba. Ahogy lehajol, észreveszem, hogy a gerince görbe, púpos. Hirtelen felém fordul, piros ruháján egy papírfecni imbolyog, csak a zsebkendőm maradéka lehet, vérzett az orrom, csomagnyit elhasználtam, más papírt nem dobtam a szemetesbe. Ott mivel foglalkoznak, ahol maga dolgozik? – néz rám, de egy kicsit mégis el mellettem. Az elmével, ez a pszichiátria – válaszolom, lehet fellengzősen, s mikor kimondom, már szégyellem, tudom, hogy a második felét a mondatnak nem kellett volna. Úgy – hagyja helyben, és a hangsúlyból világos, hogy én itt vesztesre állok. És ott magánál az ágyakat ki mossa le, a takarító vagy a nővér? – most először megáll a felmosó a makulátlan, csillogó padlón. Ezt nem tudnám megmondani – hebegem finomkodva, de végtére is elég ostobán. Annak tart ő is joggal, mert milyen főorvos, aki nem tudja, hogy a nehéz munka kire jut, kinek kell azt megcsinálni, és csak később, másnap magyarázza el, hogy az ágymosás a legnehezebb, attól fél mindig, mert húzza a hátát és még korábban kell felkelnie. Most azonban helyettem válaszol: biztosan a takarító, mert a nővér nem ér rá ágyat mosni, annak kurva sok dolga van, de a takarító is ember, az segít a nővérnek! Azér' mondom magának, mert csak a lelkiismeret az, ami számít! Mer' mi lenne, ha én itt beleszarnék a közepébe? – mutat a felmosott padlóra. Isten ments! – sóhajtok. Legyőztek. A takarítólány meg eltűnt az ajtóban, magával vitte a felmosót, meg a legnagyobb tisztaságot, amit valaha láttam.

Öreg hölgyet hoznak a kórterembe, férje kíséri, műbőr kabátos szelíd öreg mohikán. Türelmesen lépked aprócska, hajlott hátú felesége körül, mindegyre föléje hajlik, rendíthetetlen nyugalommal válaszol az asszony sokszor ismételt kérdéseire, aki panaszosan elnyújtva a szavak végét, szüntelenül lamentál, duruzsol. Apró, sírós szájú búbos kemence, pirinyó zöld sapkával, ami a jobb fülére csúszik. Semmit nem aludtunk, semmit egész éjjel, kettőig voltunk a sürgősségen, aztán hazamentünk, reggel fél hatra kellett visszajönnünk, ennyi haladékot kaptunk, ugye bezártad az ablakot, mindig mondom, hogy be kell zárni, a poharat odatetted, jaj, semmit nem aludtunk az éjjel, fél hatig kaptunk haladékot, a doktornő addig engedett el, istenem, milyen hideg van itt! – mondja férje karján egyensúlyozva, lassan csavarodó, óvatos félmozdulattal az ágy szélére ül, a panaszos monológ néhány sóhajjal megbékítve elhallgat egy lélegzetvételnyi ideig. A férj az asszony bal fülére hajolva, mint agg, nagyméltóságú fűzfák szoktak aprócska sírhalmok fölé temetőkertekben, a lamentálás e szélcsendjében, jól hallhatóan, tagoltan mondja: majd kérünk takarót, ne aggódj! Kérnünk kell egy takarót – sóhajtja az asszony, aztán kissé felém fordul, észreveszi az éjjeliszekrényen levő hóvirágot, bágyadt derű sugárzik fel öreg, fájdalmas ráncokba gyűrődött arcocskáján, rám néz, és szinte tárgyilagosan közli: megsüketültem.

Pisilnem kell. Ez a magától értetődő, a külvilágban végtelenül egyszerű, gondolkodásra ritkán sarkalló természetes igény itt bonyolult stratégiákat tesz szükségessé, feltéve, hogy nyilvánosság nélkül akarom végezni a dolgomat. Nincs ugyanis kulcs a zárban, de egy jámbor retesz, horog, vagy akasztó sincs a mosdó ajtaján. A mosdó maga háromcsillagos szállodában is megteszi, van ajzat elektromos borotvához, exkluzív a burkolat, forró a törülközőszárító. Borotválkozhatnék, haját száríthatnék, de én pisilni akarok. Ehhez többlépéses stratégiát kellett kidolgoznom, miután első ilyenén óvatlan művelet közben rajtam ütöttek. Nem volt ugyanis ülőke a WC-n, a kagyló, mint fehér porcelán alligátor tátott szája meredt szembe, mellette kortárs installációként felállítva a műanyag ülőke, külön darabban a fedele. A pizsamanadrágot elkezdem lefelé taszigálni, a nadrág korca felcsavarodik, mindeközben, mint nagyragadozó a dámvadat, mereven figyelem az ajtó kilincsét, hogy a legkisebb mozdulatra ugrani tudjak, s a nadrágot vissza rántsam. Már éppen hajolnék le, amikor az ajtó hirtelen feltárul,

farkaszemet néz velem a kedves, szőke, szemüveges főnövér, válla fölött a karbantartó mesterrel. S mint mesebeli szelencében a foglalat nélküli ékkő, tárulkozik fel előttük a pizsama korcával alig fedett micsodám. Jöttek ugyanis az eltörött vécéülőkét kicserélni. Úgy tettem, mint aki véletlenül járt erre, de attól kezdve többlépcsős hadműveletet dolgoztam ki, ha a mosdóba kellett mennem. A mosdó egy kisebb, kiöblösödő hallra nyílt, annak külön ajtaja volt. Ezt a külső ajtót, ha jól hátranyitotta az ember, szinte el lehetett barikádozni a mosdót. Ezt tettem, annyira hátrahajtva a külső ajtót, kipöckölve egy darab fával, hogy csak behúzott hassal férhettem be. Namármost, ha valaki orvul be akarna jönni, miközben bent vagyok, először is ki kell húznia az ajtó alól az éket, behajtania a külső ajtót, hogy hozzáférjen a mosdóhoz, ez pedig annyi idővel és zajjal jár, hogy fel tudok ugrani a vécéről és visszarántom a nadrágot. Bármi is legyen ez utóbbinak a következménye. Ezen túlmenően, második lépésben, a mosdó kilincisére belülről rágyömöszölöm a fürdőlepedőt, ami a törülközőszárítóról éppen a kilincsig ér. Ez egy újabb barikád. Harmadszorra pedig a vécéülöke elé sikerült húzni a zuhanyfülke foltos műanyag függönyét és a szélét beletuszkolni a vécé melletti fali kapaszkodóba. Így, ha valaki, az előző akadályokat kijátszva, mégis beront a mosdóba, miközben éppen dolgomat végzem, legfeljebb a barna műszörme papucsomból kikandikáló fehér frottírzoknimat láthatja, ezzel a látvánnyal meg nem sokra megy. Akárki is lehet abban a papucsban. Akár azt is gondolhatják, hogy az öreg hölgy az.

Az öreg hölgyet visszahozták a fülészetről. Ülő kocsiban érkezik, apró zöld sapkáját szorongatja, s mint kivégzett béka bőre, buggyan ki a kötés domború mintázata az ujjai közül. A fehér ízületek fájdalmas bogai között kitüremkedő zöld szövetsomók ritmusa olyan, mintha egy Vasarely-grafikából lenne kissé szabálytalanul kimetszve. Az ülő kocsit taszigáló beteghordó nem emlékeztet semmiféle műalkotásra, mosolytalan, majdhogynem marcona képű, vékonydongájú fiatalember, nem sokkal magasabb az öreg hölgnél. Ő kísért engem két nappal korábban nyaki ultrahangra. Szóttlanul meneteltünk a folyosók mértani labirintusában, egyik fehérfényű alagút ékel a másikba, beton szögell, acél feszül, skandalom magamban, idém bőven van a verselésre, mert végtelen hosszúnak tetszik ez az út a szigorú, szavanincs beteghordóval az ultrahangba. Tisztásra érünk, a folyosók design-sikátorai után

kijutunk az aulába, végre megnyugtatóan és derűsen egybeömlik a tér, abbahagyom a néma verselést és szólni próbálok, kollegiális húrokat megpendítve: milyen jó, hogy ilyen könnyedén eligazodik az új épület-részben, én szinte mindig összezavarodom, mikor konzíliumba jövök, előfordult, hogy el is tévedtem! Rezzenéstelenül haladunk tovább, kísérőm, szerepét egy pillanatig sem tévesztve szem elől, nem változtat léptei méretén vagy iramán, talán csak egy gondolattal határozottabban nyomja a sarkát a padlóhoz. Orvosdoktor? – kérdése metszően tárgyilagos, hűvös, majdhogynem bírói, nem hagy kétséget afelől, hogy nem lesz semmiféle barátkozás, én itt menthetetlenül civil vagyok. Igen – rebegek, és sietősen csoszognom kell tovább a barna műszörme papucsomban a nálam fejfel alacsonyabb kolléga mellett, hogy le ne maradjak. Igen – ismétlem meg kissé bátortalanul –, csak most a stroke-osztályon fekszem. Van, akinek nincs ilyen szerencséje és egyből a patológiára kerül – mondja ki a verdiktet az én emberem, és nem is szól egy árva szót sem többet, míg az ultrahanghoz meg nem érkezünk. Szóljon, ha végzett, és lejövök magáért – mondja búcsúzóul. Hát, nem szóltam. Képzeljék, egyedül mentem vissza az osztályra, és a legelső alkalommal anélkül, hogy elkeveredtem volna valamerre.

Az öreg hölgy kétségbeesetten horkolt éjjel-nappal. Megérkezését követően, mikor már kellően berendezkedett, poharát, telefonját türelmes férjével kipakoltatta, kellékeivel megtöltette a nehezen mozgatható fiókot, polcokat és a sárga szekrényt, majd a jámbor öreget sírós hangon hazaküldte, csinos hálóingre vetkőzve odatopogott hozzám és bemutatkozott: Erzszi vagyok. Sajnos horkolok, de néha sírni és énekelni is szoktam álmomban. A hangom légvételenyi szünet erejéig fennakadt, szavam a horkolás rémületétől bennrekedt, de végül csak sikerült bemutatkoznom. Ami a horkolást illeti, majd meglátjuk, azaz meghalljuk – mondtam kissé ízléstelenül humorizálva, jó hangosan és tagoltan, látványos ajakmozgatással formálva a szavakat, mert majdhogynem teljesen süket volt az öreg hölgy. Mindeközben mosolyt próbáltam magamra erőltetni, bemutatkozáshoz illően, ez azonban fölöttébb fancsalira, sőt gyászosra sikerülhetett, ami nem csoda, hisz ott lebegett felettem a sírva-énekelve-horkolás Damoklész kardja. Én ugyanis agyérgörcs nélkül is rosszul viselem a horkolást, közepesen súlyos házastársi hidegháborúra is sor került már emiatt, tudniillik a férjem néha horkol. Sírás és éneklés nélkül ugyan, de horkol, egyszerű

horkolás ez, minden cifraság meg sallang nélkül, de én azt sem bírom valami jól, makkegészségesen sem. Ezúttal meg itt fekszem félig gutaütötten, ilyen fiatalon, a lábadozás helyett pedig horkolással kell számolnom. E gondolatra kellő szájalmat kezdtem érezni magam iránt, így az öreg hölgygel szemben is lassacskán megenyhültem, bár szegény igazán nem tehetett a bennem zajló viharokról. Ő megfelelően tájékoztatott, egyben felkészített az elkövetkezendőkre. Már amennyire felkészülhet az ember a szövődményes influenzára, egy letaglózóan tetemes számlára, házastársa hűtlenkedésére, vagy egy váratlan pofonra, egyszóval amennyire felkészülhetünk mindazokra a kellemetlenségekre, amik állítólag életünk savát-borsát adják és olyan szép színessé teszik. Az öreg hölgy egyébként nem hazudott. Horkolt, a legszörnyűbb, legelképesztőbb és legváltozatosabb módon, amit képzelni lehet, sőt nem lehet. A horkolás első ütemei medvebarlangba röpítettek, már ha röpül, és nem inkább kúszik az ember egy medvebarlangba. Nagy barnamedve horkolt mellettem, Tusnádon látni ekkorákat a híradások szerint, amint a kommunizmus évtizedeiből itt maradt, rozsdamarta, lyukas oldalú szemeteskonténerekből kiráncigálják a lekváros barátfülét. Ez azonban az én baráti fülem volt, ezt tépte, cibálta a horkolás haragja. Kidüledtek a szemeim, szinte egyensúlyoztak a szemüreg peremén, hajszálvékony ideghúr tartotta őket, pupillám kitágult. És dühödt horkantással előugrott az oroslán az öreg hölgyből, mint oroslán torkából szakadt ki a ragadozó hangrobaja, az arénában járt veszettül körbe, és vicsorgott. Ezután hirtelen madáracsicsergést hallani, az oroslán dzsungelbeli furcsa madárrá változott, csicsorgott, kopácsolt, kerregett, közben paradicsommadár szárnyának zümmögése tercelt. A madarakat egyszer csak elnyelte a konyhai lefolyó, nagy bugyborékolással-kortyogással mosta el a madárzajt, rögtön ezután sípolás, egy, kettő, három, és csend. Egy perc múlva az arzenál kezdődött előlről, ugyanígy. A harmadik horkolási ciklusnál aztán hátamra vettem a paplant, fejemre a párnát, és mint egy vízfejű, albínó óriásteknőc, kivonultam a szobából, végig a hidegfényű folyosón és bekvártélyoztam magam a hűtőszekrény melletti keskeny műbőr ülőalkalmatosságra, amiről hol a fenekem, hol a karom lógott a földre. Mögöttem a nagy sűrű hűtőszekrény, mint túlméretezett dajka, kedvesen és andalítóan duruzsolt hajnalig.

A napfelkelte minden piros árnyalata ott volt az inhártyámon, mikor a kórház ébredése előtti nehézkes órában paplannal és ronggyá gyömöszölt párnával visszavánszorogtam a kórterembe. A paplan szélei, mint lomha medúza lábai, úsztak velem a hideg folyosón, a folyosó csarnokszivacsosan áttetszővé vált, minden tenger alatti és távoli, puha körvonalakkal, ahogy a kialvatlan éjszakák formálják át a világot. A kórteremben az öreg hölgy álmában bugyborékkolt, majd bugyogott, bővizű forrás fakadt benne, és ő belemosta az arcát, mert mosoly ömlött el rajta, és tisztán kivehető Bartók-pizzicatót hallatott, a húrpengetéskor a fogólaphoz csattant. Mire glissandósra váltott a pengetés, bejött az első nővér, a pizicatto egy horkantással megszakadt, és vérnyomást mértek, majd pirulát osztottak, de mindez neonfényel megszórt ködben történt, lehet, hogy nem is velem. A takarítólány bizonytalan körvonalú, foltszerű piros alakjának látására ocsúdtam, kopogás és felmosó nélkül jött be, nesztelenül. Én legalábbis nem hallottam a kopogást, elmémben zsongtak a hegedűhúr pengetésével elegy éjszakai dzsungel rettenetes hangjai. No, látom, nincs már egyedül, így jobb magának, nem? – bár ez kérdésként hangzott, a legteljesebb mértékben kijelentés volt, a takarítólány már elmenőben mondta, nem várt rá választ. Nem is szóltam, mozdulni meg minek. Volt azonban valami a hangsúlyában, ami eltért az előző napokétól. A hangjának fáradt, tört zöngéje volt, csipetnyi szomorúsággal, de éppen csak annyi bánat fűszerezte, mint amennyit a francia gasztronómia bosszantóan disztinívált világában szokás nem várt összetevőkből az ételbe szórnival. Leheletnyi sáfrány a parfén. Hogy van ma, Anikó? – kérdeztem tompán, fénytelenül, a hangom idegenül csengett. Keresztnevének hallatára teljes törzséből fordult vissza felém, arca közepén fehéren izzott a széles heg. Nyilvánvalóan nem szőlította még beteg, afféle átutazó errefelé, a keresztnevén. Kérdeztem az osztályon, hogy ki és miféle szerzet a takarítólány, szeretik-e, mert különös tisztaság marad utána, mondtam, a személye is különös. Sikerült megtudnom, hogy Anikónak hívják. Hogy vagyok? Ahogy lehet – válaszolta. Kifizetem a lakbért és a rezsit, tudja, kártyával fizetem, biztosan magának is van kártyája, aztán a gyermekeknek ételre csak ad. Kicsoda, Anikó? – kérdezem, halkan, hogy meg ne zavarjam. Nohát, kicsoda, hát az apjuk! De jobb a békesség, inkább nem is kérek. Itt elhallgat, vizsgálni, méregetni kezd. Rendes magától, hogy így bánik

az emberrel. Mer' a takarító is ember, tudja meg, de ezt már mondtam magának – szólal meg végül, és indulásra lendül. Elfogad tőlem valamit? – kérdem óvatosan, s nyújtom feléje az éjjeliszekrényemen pompázó, tekintélyes méretű díszdobozos bonbont, amit anyám hozott, abbéli örökös igyekezetében, hogy feltápláljon mindenáron, ha kell, akár marcipános desszerttel is. Ki kellene párnáznod az idegeidet, mondta anyám a látogatásakor. A párnámról elemelkedve nyújtottam át a bonbont a takarítólánynak, páratlan eleganciával fogadta el és becsúsztotta a felmosókocsi egyik rekeszébe, a fertőtlenítőszer alá, majd a kocsit meglendítve, elment.

Csomagolni kezdtem, hazamehetek. Az sem zavart, hogy a beteghordó, maga előtt tolvá a fülészetről visszahozott öreg hölgyet, kopogtatás nélkül nyitotta rám az ajtót, és farkasszemet nézett a melleimmel. A karbantartó deréktól le, a beteghordó meg azon felül látott. Összerakható a kirakós. Elmenéskor egy meggyszínű ruhás nővér köszönt rám, olyan szép volt az arca, mint Botticelli angyalának.

JESSICA MEYER ÉS A MAJAKOVSZKIJ-KÖTET

Hétvégén meghalt az öcsém túladagolásban. 44 éves volt, azaz lett volna, ha megéri a májust. Jessica Meyer is májusban született, és amikor eljöttem Poitiers-ból a lyoni állás miatt, és két év után abbahagytam a kezelését, Jessica dühödt augurként jósolta meg nekem a saját halálát, ami 44 éves korában fog bekövetkezni túladagolás miatt, és az én számlámra írandó, mert minek gyógyítja az emberiség nyomorultjait, ha végül magukra hagyja őket, mint a kutyát? Az ilyenek, mint a doktor, a világ olyan, mint a babapopsi, rózsás, illatos és hibátlan, és ha egy karcolás esik rajta, akkor gyorsan odébbáll, nehogy odalegyen az illúziója! A fékevesztett harag hevével rámcapta az orvosi szoba ajtaját, hosszasan rezgett utána, mint meghasonlott, baseballsapkás ausztrál bennszülött fröccsöntött műanyag didgeridooja, a modern orvosi pavilon összes nyílászárója. Jessica nem először vágta rám valamelyik orvosi szoba vagy rendelő ajtaját, kezelésének nehéz, gyötrelmes, olykor orkányszerű érzelmi lavinába torkolló pilla-

nataiban felugrott a székéből, hogy az lendült egyet, aztán tompa puffanással vagy éppen éles nyekkenéssel eldőlt, míg Jessica öles léptekkel kiment a szobából, mintegy mellesleg jókorát rúgott katonabakancsával a tokozatba, miközben bámulatos ügyességgel, visszkézből belendítette az ajtót. Sohasem tévesztette el sem a rúgást, sem a lendítést. Az égzengésre persze összefutottak a szakrendelő vagy a kórház ápolói és orvosai, ahol éppen megesett az aktuális eset, s a Jessica újabb kitörése miatti izgalom szinte azonnal a tetőfokára hágott, egy platót elérve még zsongott egy darabig, majd elült apránként, ahogy a fejcsóválgatások frekvenciája is lassult, míg én hol sápadtan, hol kivörösödve nyugtatgattam a kollégákat, hogy kézben tartom a helyzetet. Mondhattam volna akár azt, is hogy ura vagyok a helyzetnek, egyformán hazugság volt mindkettő. Egy fenét sem tudtam, mit kezdjek Jessica Meyer szövevényes és riasztó, mindenfajta terápianak konokul ellenálló testi-lelki nyomorúságaival, a poklok olyan övezeteibe kellett vele alászállni, és ő kérlelhetetlenül vitte magával az orvosait, mindenkori pszichológusait és mindazokat, akikkel érintkezett, szóval olyan utakra ragadta a terapeutákat, ahonnan ezek ziláltan és felborzolva kerültek ki, hogy aztán észveszejtő gyorsasággal adják vissza a mandátumot, értendő itt a kezelésre való felhatalmazást. Jessica kezelése így végül az öreg, sztoikus és türelmes intézetvezetőre hárult, aki nyugdíjba menéséig nagy béketűréssel gondozta betegét, megelégedve igen szerény célokkal, olyasfélével például, hogy Jessica éppen nem kaszabolja izomlebenszorgatásig keresztül-kasul magát, vagy néhány hétig nincs súlyosabb alkoholmérgezése, drogügye, indulatkitörése. Indulatkitörés alatt értendő olyan indulatrobbanás, aminek hullámai roncsolták a berendezési tárgyakat, megrengették az épület-szárnyat, fenyegetése kisebb természeti csapással felért, ilyenkor rendőrség, karhatalom vitte Jessicát a zárt osztály elkülönítőjébe, ahol aztán rendkívül gyorsan megnyugodott, mint aki természetes közegébe érkezett. Gyermekkorában sokszor bezárták, sőt vélhetően az elzártság volt az alapállapota, természetes létformája, akárcsak a választékos kínzások, melynek alávetették, minthogy az agresszió minden rafinált változatát, mondhatni árnyalatait megélte. Amikor kamaszkora körül mindez véget ért, ugyanaz történt Jessicával, mint a nagy nyomáshoz idomult, több ezer méteres mélységben élő marianai csigahallal: furcsán eltorzult a felszínen. Álmélkodnak is az állatbiológ-

gusok, hogy olyan bonyolult gerinces, mint a *Pseudoliparisswirei*, a csigahal, életben képes maradni a Mariana-árok szélsőséges viszonyai között, sőt a fotócsapdák szerint az irdatlan mélységben jobban néz ki, mint amikor a nagy nyomástól felszabadulva a felszínre került, ahol alakját veszítve a teremtés afféle szeszélyes furcsaságává változik. Akárcsak Jessica Meyer, bár ő minden bizonytalán túltett e mélytengeri élőlény alkalmazkodóképességén, mert sokkalta mélyebbről került felszínre, mint az óceánok nyolcezer méteres sötétje. Nem meglepő hát, hogy a gonoszság nyomása alatt edződött lénye rettenetesen torzult, mikor e mélységből felszínre került, mert sehogy sem boldogult azzal a világgal, ahol nem fogoly, ahol a büntetés, verés, kínzás nem magától értetődő, a *nyomáscsökkenés* így furcsamód sérülékennyé és torzzá tette. A számára ismeretlen szabadság démona, a saját akarata, a választás, a döntés soha meg nem élt lehetősége elrémisztette, a rémület pedig vaddá, a vadság olykor szörnyűvé tette. Mert kétségtelenül rettenetes tudott lenni Jessica, küllemében is. Alakja a visszavisszatérő súlyos evészavara, eszelős falási rohamai révén deformálódott, otrombán idomtalaná vált, olyasformán, mint az egymásra dobált hálós krumplis zsákok, amiből hol a krumpli, hol maga a tömött zsák domborodik-türemkedik valamerre, és ezt az öltözködésével még ki is hangsúlyozta. Bő, rokolyaszerű, nagymintás, harsányul tarka szoknyákat hordott, fogalmam sincs, hol tett szert ezekre, az erdélyi cigányasszonyok viselnek hasonló, de ízlésesebb darabokat, amit aztán jó alaposan leszorított egy széles, hámladozó katonaövvel azon a fertályon, ahol a derék szokott lenni, belecsíptetve felgyürt ujjú XXL-es férfiingét. Olyan volt, mint egy rettentő díszesre mázolt, nagyméretű, orosz szamovár, amiből senki nem merészelne teázni. Karjain alig volt ép bőrfelület, a pengével és késsel ejtett metszések vörös és fehér dudoros hegei, mint egy örült gazda összevissza szántásai, egymás hegyén-hátán, néhol kivehető a hegek alatt-között egy tetoválás nyomvonalra, amiből kisilabizálható, hogy Krisztus egy imposztor. Legtöbbször valami ormóttan, kunkori orrú, fekete bakancsot viselt, amivel vagy az íróasztal, vagy a saját széke lábát rugdosta változó és kifejezetten idegesítő ritmusban. Maga miből él, doktor? – kérdezte kezdeti találkozásaink egyikén, a sztoikus öreg intézetvezető nyugdíjazását követő hónapban, amikor átvettem Jessica kezelését, pontosabban rám osztották e feladatot. Mit ért az alatt, Jessica, hogy miből élek?

Tudja jól, hogy orvos vagyok, egy hónapja ráadásul a *maga* kezelőorvosa. Hogyne, hogyne doktor, de mit eszik? – folytatta oldalvást fordulva Jessica, elnagyolt vonású, puffedt arcán kaján mosolyféle jelent meg, világos volt, hogy kóstolgat. Azt, amit mindenki más – válaszoltam kitérően. Szerintem meg csak ködöt, levegőt és kultúrát, attól ilyen... disztíngvált. Vízet iszik, doktor? Ezt most befejezheti – váltottam a pozícióm adta erélyesebb tónusra. Ekkor felnevetett, nevetése meghökkenítő koktéll volt, egyszerre harsány és öblös, csúfondáros és elégedett, valami kárörömszerű melléközöngével fűszerezve amiatt, hogy gunyoros csipkelődésére csak efféle szájalmas erőfölénnyel tudok reagálni. Világos volt, hogy mattot kaptam, egyébként nem először és egyáltalán nem utoljára. Hirtelen hagyta abba a nevetést, ahogy szokta, egyszer a későbbiekben hozzátéve, hogy ő akkor sír, ha nevet, meg hogy ő Sziszüphosz, csak éppen lenyelte a kősziklát, attól ilyen alaktalanul kövér, de így sokkal könnyebb neki, mert csak önmagát kell felgörgetnie a hegyre, így egyszerre baszott ki Zeusszal meg Thanatosszal, a kibaszott halállal, és ez utóbbit annyiszor veri át, meg rá a bilincset, amíg csak kedve tartja, és minden egyes öngyilkossági kísérlettel elhúzza a rohadt halál orra előtt a mézesmadzagot. Meglepő volt, ahogy a mitológiai figurák kigörögtek Jessica keresetlen szavai között, legalább annyira meglepő, mint vadmálna- meg eperízű színes cukorkákat látni a sültés tálban. Falási rohamai közepette Jessica ugyanis gyakorta nyelte *egyidejűleg* a marhasültet a csokoládés croissant-al, fehér hurkát a pudingos fánkkal, szaftos pulykamell filét a vajkrémes macaronnal, és a francia gasztronómia ezen elborzasztó elegyét meg is emésztette: mint egymásra halmozott, ingó fánkkarikák, gyűrűzött és hullámozott Jessica testén a haj. Kifejezetten kedvelte ezt a Sziszüphossal való azonosulást, a rengő hájjá változott lenyelt kőszikla azonban mégiscsak megfeküdte a gyomrát, és a hegyre feljutás tetszetős ábránd maradt. Nemigen ért vízszintes talajon sem távolabbrá, nemhogy képzeletbeli hegyszirtekre fel, és egyre rövidültek az időszakok, amit az elmeosztályon kívül töltött. Ha megkísérelték a pszichiátriai betegek bentlakásos otthonába hazaküldeni, néhány napon belül menetrendszerűen alkoholmérgezés, gyógyszer-túladagolás vagy brutális önsértések miatt került vissza a kórházba. Az egyik kimenőjéről, amit hétvégére már én engedélyeztem, mikor a dolgok természete folytán nekem adatott meg, hogy kezelni próbáljam ezt a

magát kezelhetetlennek mutató lényt, szóval a kimenőről elhanyagoltan, átható savanykás szagot árasztva, tövig rágott körmökkel tért vissza, s a véresre csonkolt körömmaradékokat különböző színű festékekkel mázolta be. Ültem Jessicával szemközt, néztem szótlanul a vastag ujjak rétegesen megmarcangolt végeit, ami a körmök helyén tátongott, némelyik szivárványosnak tűnt a savótól vagy a vértől, ami a tépett körömlemezek közül beszivárgott a sárga vagy padlizsánlila festékbe. Persze eszembe jutott, hogy milyen sokáig rágtam a körmeimet, általános iskola vége felé kínnal-bajjal szaggattam le magamról ezt a szokást, mint egy hússal összenőtt számbőröt, megfosztva magam az önvigasztalás és önbüntetés szörnyű, de jól bevált eszközétől. A rágott körmök rútsága elborzasztott, de ez a borzalom egyszersmint lenyűgöző, delejező is volt, képes voltam sokáig, megbabonázva, bénultan bámulni a saját megkínzott kezeimet, de ebben a borzongásban volt valami érthetetlen, rémületes élvezet is, benne volt az önsanyargatás kéje és a csúfság szépsége. A körömrágás afféle visszataszító önismereti játékká, beteges színezetű filozófiává vált, ahol először talákoztam a kettősséggel, és amikor a körömvallásom lényegét megértettem, hogy szép a rút, és rút a szép, jó a rossz, és rossz a jó, akkor léptem át és hagytam el végleg a gyermekkor dísztelen küszöbét a körömrágással egyetemben. Ez jutott eszembe, amikor Jessica festéktől-vértől színes körömcsonkjait néztem, hogy nem tud átjutni ezen a küszöbön, ami rettenetes gyermekkorának idomtalan szobájából kivezet, és ebben a térben ott ül még mindig leláncolva, mint egy önkéntes Prométheusz, mert amikor a láncait végre levették, akkor visszarántotta magára őket, mert mit kezdene a szabadsággal. Leláncolva ül vért szivárgó, rikító körömcsonkjai és harsány ambivalenciái között, hogy megmeneküljön a kéretlen szabadságától. Nos, doktor, oktasson ki, szidjon le, szabjon rám büntetést, ahogy a kollégái szokták! – szólalt meg végül, nem törvén tovább hosszú hallgatásomat. A túlmeretezett íróasztal bal alsó fiókjában volt egy 36 darabos Faber-Castell színesceruza-készlet, a férjem műtermében elfekvő tartalékból szereztem, ahol a használatlan ceruzafélék úgy halmozódtak fel az évek során, mint folyóparton az uszadékfa, kivettem hát egy dobozzal, hogy legyen mivel lefoglalnom Thibault-t, Anne Lefebre autista kisfiát, amíg az anyjával beszélek. Anne négy hónapig feküdt a kórházban, miután a hentesüzlet hűtőkamrájában egy csontozókéssel átvágta a csuklóit,

majd felakasztotta magát az egyik kampóra, de a tőkehúsért hátraszalajtott hentestanuló még időben érkezett, hogy Anne rángatózó lábait elkapva segítségért üvöltjön, és Anne, a hentes, életben maradt. A Laborit kórház Gauguin osztályára került, ahol én kezeltem. Anne nem akart tovább élni, miután a főnöke rászólt, hogy mit áll ott, mint egy ruhafogas, ahelyett, hogy felmosná az üzletet, mert rájött, hogy ő tényleg csak egy ruhafogas, amire az apja és a férje úgy akasztotta fel a rosszkedvét, mint a részeg a hányadéktól szennyes kabátot. A kórházban alig beszélt a betegtársaival, kivéve Jessica Meyert, aki ellentmondást nem tűrően a pártfogásába vette a tollseprű vékonyságú, lengő hajú, sápadt és elnyűtt háromgyermekes asszonyt, és akit más, mint a hentessegéd, aki megmentette az életét, nem látogatott. Anne a kórházban töltött hónapok során beadta a válókeresetet, hiába fenyegette kitartóan veréssel a férje, és három gyermekével, köztük az autista Thibault-val, közös albérletbe költözött a hentessegéddel. Thibault-t mindig magával kellett vinnie, ha orvoshoz ment, mert Anne szülei nem vettek többé tudomást a lányukról, pontosabban Anne apja megtiltotta az anyjának, hogy kapcsolatba lépjen a lányukkal és megpróbáljon segíteni neki, mondjuk olyanformán, hogy vigyáz a gyermekre. Thibault négyéves, tejfehér bőrű kisfiú volt, szemkontaktust egyáltalán nem vett fel, és furcsa, motorzajszerű torokhangot adott ki, ha az anyjától el akarták választani. Az ujjait számolgatta, időnként valami titkos algoritmus szerint szájába vette valamelyiket, és erőteljes állkapocsmozdulatokkal, konok elszántsággal szopta és rágta őket. Csak egy piros színű plüss dobókockára volt hajlandó felfigyelni, amit az anyja mindig magukkal hordott, ezen kívül kizárólag a színes ceruzákkal törődött, amiből előszeretettel a sárgákat használta, de azért minden színnek meg kellett lennie, különben a torkában elkezdődött a motorzaj, amitől az embert, amikor legelőször hallotta, kirázta a hideg és felborzolódott a szőre. Tele voltam élénksárga rajzokkal, mind olyanok voltak, mintha a napkorong egy szűnni nem akaró hasmenéstől szétfröccsent volna, és különböző mintázatokban, foltokban és csikokban beterítette volna a fehérre sápadt mindenséget.

Thibault zöld dobozos ceruzakészletét vettem hát ki a bal alsó fiókból, miután hosszasan néztem Jessica szaggatott körmű, színesre mázolt ujjbegyeit, csonka végű, sebzett, eleven és vastag ceruzákként feküdtek az asztallapon, és a dobozt odatoltam Jessica elé, a szemközti oldalra.

Rám nézett, majd a dobozra, aztán ismét rám. Mi ez? – a kérdés, mint összetapadt, sületlen kenyérbél, egy darabban fordult ki a szájából. Színes ceruza – válaszoltam elég tárgyilagosan. Szórakozik velem, doktor? – az indulat egy pillanat alatt összeszűkítette a szembogarát, a torka kiszáradt és a szájpadrólhoz tapadt a nyelve, csettintett egyet és szinte rögtön a székével hátrafelé mozdult. Nem, Jessica, cseppet sem szórakozom. Szeretném megkérni, hogy rajzoljon. Ezúttal nem a testére. Hülyének néz, ugye, idiótának tart? Vagy gyereknek? – kérdés közben lökte hátra a székét, de az mégis oldalvást dőlt meg, mert a rokolyaszerű szoknya egy szövetsomója beszorult a karfa és az ülőke közé, és nem engedte hátraesni, így Jessica kitágult orrlyukkal és a szoknyájára csípődött irodaszékkel állt velem szemközt, mint egy irdatlan, dühöngő teknősbéka, az oldalára csúszott műanyag teknővel. Hülyének nem nézem, Jessica, de bizonyos értelemben gyermek, legalábbis éretlen – a mondatot nem kellett befejezmem, a műanyag széket letépte magáról, nekivágta a falnak, az ajtót egy rúgással feltépte, ki, ajtó be. Egy óra múlva jött vissza, halkan kopogott, nem vártam már senkit, az elmaradt kórrajzokkal foglalkoztam, tudtam, hogy csak ő lehet. Jöjjön be, Jessica! – szoltam a kopogásra. Résnyire nyitotta az ajtót. Honnan tudta, hogy én vagyok? Szemei vannak mindenütt? Képzelve, találtam egy Majakovszkij-kötetet, a borítóján olyan képpel, ahol Majakovszkijnak a homlokán is szemei vannak, mint Önnek, hihihí. Kuncogás közben lassan bejött a szobámba, megállt az íróasztal előtt, hol a színes ceruza dobozát nézte, hol engem, aztán egy határozott mozdulattal megfogta a dobozt és szó nélkül kiment. Este volt, nyárelő, Eloise Duval és Claude Morel halottak voltak, de Jessica talán rajzolni fog. Rajzolt is. A következő alkalommal elhozta az első művét, egy porcelán-történeti albumban talált Ming-korabeli váza bonyolult kék mintázatát vette alapul és rajzolta át szabadon A3-as papírra, műfajában mestermunka volt, gyönyörű. Jessica kitűnően rajzolt, később akvarell- és pasztellceruzával, tussal és olajfestékkel is dolgozott, majd lovakat kezdett faragni uszadék- és egyéb fából. Az egyik maga faragta falovat, amit később ajándékba adott nekem, szabálytalan fekete-fehér csíkokkal befestette, Vasarely lovának neveztem, bár ő maga Border-nek hívta. Borderline, tudja, mint én, csíkos angol telivér, majd eszébe jutok róla – magyarázta heherészve. Jessica az alkotással észrevétlenül átlépte a szabadság küszöbét, amitől rette-

gett, s az alkotás adta szabadság többet segített rajta, mint a gyógyszeres és egyéb terápiás arzenál. Evészavara lecsöndesedett, több mint tíz kilót fogyott, puffedtsége enyhült, nem marcangolta olyan kíméletlenül magát. Ha metszést ejtek magamon, belemártom a ceruzámat és lerajzolom a kínjaimat – mondta, kevéssel azelőtt, hogy bejelentettem, hogy Lyonba költözöm, így nem folytathatom a kezelését. Mikor megtudta, hogy elmegyek Poitiers-ből, rámvágta szokásos módján az ajtót, rezegtek, mint műanyag didgeridoo-k, a fehér nyílászárók, és megjósolta, hogy miattam meghal 44 évesen gyógyszer-túladagolásban. Aztán visszajött, és nekem ajándékozta a Majakovszkij-kötetet, azt, amelyiknek a borítóján a sokszemű költő képe látható.

Öcsém 44 évesen meghalt túladagolásban. Valahogy eszembe jutott Jessica, levettem a polcról a Majakovszkij-kötetet és fellapoztam. A 44. oldal üres.

Szefi (digitális nyomat)